

## ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้  
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ตัดดอก ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิกประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ตัดดอก ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

๒. กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 5501 - 2567 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

๓. บรรดาใบรับรองที่ผู้ประกอบการตรวจสอบมาตรฐานได้ออกตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ตัดดอก ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ยังมีอายุอยู่ในวันก่อนที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ให้ยังคงใช้ต่อไปจนกว่าใบรับรองนั้นจะสิ้นอายุ หรือถูกเพิกถอน หรือมีการขอยกเลิก ทั้งนี้ ไม่เกินหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๔. ในการขอรับการตรวจสอบรับรองและการขอต่ออายุใบรับรอง ให้ผู้ประกอบการที่ไม่มีความพร้อมในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่ออกตามประกาศนี้ นำมาตรฐานสินค้าเกษตรตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ตัดดอก ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ มาใช้บังคับไปพลางก่อน เป็นระยะเวลาหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ ใบรับรองให้มีอายุไม่เกินหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

# มาตรฐานสินค้าเกษตร

## การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้

### 1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ทุกขั้นตอนการผลิตในสวนกล้วยไม้จนถึงการจัดการผลผลิตก่อนการจำหน่าย เพื่อให้ได้กล้วยไม้ที่มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อพืช โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม รวมถึงสุขภาพและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน
- 1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ไม่รวมขั้นตอนการเพาะเลี้ยงกล้วยไม้ในสภาพปลอดเชื้อ

### 2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 กล้วยไม้ (orchid) หมายถึง พืชในวงศ์ Orchidaceae ทุกสกุลและพันธุ์ที่ปลูกเป็นการค้าซึ่งมีการจำหน่ายในลักษณะดังต่อไปนี้
- 2.1.1 ต้นกล้วยไม้ (orchid plant) : ที่มีส่วนประกอบของลำต้น ใบ และราก อาจมีดอกหรือไม่มีดอก โดยจำหน่ายในลักษณะพร้อมวัสดุปลูกหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ ไม่รวมต้นกล้วยไม้ในอาหารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
- 2.1.2 ดอกกล้วยไม้ (orchid flower) : เฉพาะส่วนของดอกที่จำหน่ายใน 2 แบบ ได้แก่
- 1) ช่อดอกกล้วยไม้ (orchid cut flower) ที่มีองค์ประกอบครบสมบูรณ์ ได้แก่ ก้านช่อดอก และดอก
  - 2) ดอกกล้วยไม้ดอกเดี่ยว (orchid bloom) ที่ได้ตัดดอกออกจากช่อดอกกล้วยไม้
- 2.1.3 ลำต้นกล้วยไม้ (orchid stem) : เป็นส่วนของลำต้น (stem) หรือเหง้า (rhizome) หรือลำลูกกล้วย (pseudobulb) ขึ้นกับสกุลของกล้วยไม้ อาจมีใบและรากหรือไม่ก็ได้ สำหรับจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป
- 2.2 วัตถุอันตรายทางการเกษตร (pesticide) หมายถึง สารใด ๆ ที่ตั้งใจใช้เพื่อป้องกัน ทำลาย ดึงดูด ขับไล่ หรือควบคุมศัตรูพืชใด ๆ รวมถึงพืชและสัตว์ชนิดที่ไม่พึงประสงค์ ระหว่างการผลิต การเก็บรักษา การขนส่ง การกระจายสินค้า และการแปรรูป อาหาร สินค้าเกษตร หรืออาหารสัตว์ หรือเป็นสารที่ใช้กับสัตว์เพื่อควบคุมปรสิตภายนอก และให้หมายความรวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช สารทำให้ใบร่วง สารที่ทำให้พืชแห้งตาย สารบดผล หรือสารยับยั้งการแตกยอดอ่อน และสารที่ใช้กับพืชก่อนหรือหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพระหว่างการเก็บรักษาและการขนส่ง ทั้งนี้ โดยปกติแล้วคำว่าวัตถุอันตรายทางการเกษตรไม่รวมปุ๋ย สารอาหารของพืชและสัตว์ วัตถุเจือปนอาหาร และยาสำหรับสัตว์
- 2.3 ศัตรูพืช (pest) หมายถึง สิ่งมีชีวิตซึ่งเป็นอันตรายแก่พืชที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ โรคพืช แมลง ไร สัตว์ และวัชพืช

### 3. ข้อกำหนด

ข้อกำหนดของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้ มีดังนี้

#### 3.1 สวนกล้วยไม้

ที่ตั้งสวนกล้วยไม้ไม่มีความเสี่ยงต่อการเข้าทำลายของศัตรูพืช และความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคกรณีจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป และมีการจัดการสถานที่ผลิตรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ได้กล้วยไม้ที่มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อศัตรูพืช ปลอดภัยต่อผู้บริโภค รวมทั้งสะดวกและปลอดภัยต่อการปฏิบัติงาน

##### 3.1.1 ที่ตั้ง

3.1.1.1 สวนกล้วยไม้ไม่ควรอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งก่อให้เกิดการปนเปื้อนหรือการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพกล้วยไม้ และสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคกรณีจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป หากมีความเสี่ยงต้องมีมาตรการป้องกัน

3.1.1.2 หากพบว่าเคยมีประวัติการระบาดของศัตรูพืช ควรมีวิธีการจัดการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชดังกล่าว

##### 3.1.2 เรือนเพาะปลูก

3.1.2.1 ต้องมีโครงสร้างเรือนเพาะปลูก โຕะปลูก แผลงปลูก หรือราวแขวนที่มีความแข็งแรง ปลอดภัยต่อการปฏิบัติงาน ทำความสะอาดได้ง่าย และสะดวกต่อการบำรุงรักษา

3.1.2.2 ควรมีการจัดการเรื่องแสงและการถ่ายเทอากาศภายในเรือนเพาะปลูกให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของกล้วยไม้แต่ละชนิดที่ปลูกและสภาพภูมิอากาศของพื้นที่

##### 3.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก

3.1.3.1 ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสุขลักษณะส่วนบุคคลให้เพียงพอ ได้แก่ จุดทำความสะอาดร่างกายล้างมือ และห้องสุขาสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และอยู่ในสภาพใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์

3.1.3.2 ควรมีสถานที่เก็บรักษาภาชนะบรรจุและวัสดุที่เกี่ยวข้องกับการผลิต เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัตถุดิบทางการเกษตร โดยแยกเก็บเป็นหมวดหมู่และป้องกันการปนเปื้อน

#### 3.2 วัตถุดิบทางการเกษตร

การใช้วัตถุดิบทางการเกษตร ต้องมีวิธีการใช้ที่ถูกต้องเพื่อให้มั่นใจว่ากล้วยไม้ที่ได้มีคุณภาพ ลดความเสียหายจากศัตรูพืช รวมถึงความปลอดภัยต่อผู้บริโภคกรณีจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป และไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงสิ่งแวดล้อม

3.2.1 การใช้วัตถุดิบทางการเกษตรต้องใช้ตามคำแนะนำหรืออ้างอิงคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือตามคำแนะนำบนฉลากที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร

- 3.2.2 ผู้ปฏิบัติงานและผู้ควบคุมต้องมีความรู้ในการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ถูกต้อง โดยต้องรู้จักศัตรูพืช การเลือกชนิดและอัตราการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตร การเลือกใช้เครื่องพ่น สารเคมีและอุปกรณ์ และต้องมีคุณสมบัติตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กรณีที่ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรที่จำกัดการใช้
- 3.2.3 ต้องจัดเก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตรชนิดต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ในสถานที่เก็บที่มีโครงสร้างเหมาะสม และมีขีด เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของสารแต่ละชนิดและสามารถควบคุมการหยิบใช้ได้ ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนสู่กล้วยไม้และไม่เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานและสิ่งแวดล้อม
- 3.2.4 ห้ามใช้หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่ห้ามผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม
- 3.2.5 เลือกใช้เครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์รวมทั้งวิธีการพ่นสารเคมีที่ถูกต้อง เพื่อให้สารเคมีสามารถกำจัดศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งต้องตรวจสอบเครื่องพ่นสารเคมีและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานตามวัตถุประสงค์
- 3.2.6 ขณะปฏิบัติงานผู้ใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรต้องสวมเสื้อผ้าและรองเท้าอย่างมิดชิด และใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เช่น ชุดป้องกันสารเคมี หน้ากาก ถุงมือ หมวก แว่นตาป้องกัน
- 3.2.7 หยุดใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยวกล้วยไม้กรณีจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูปตามช่วงเวลาที่เหมาะสมกับกล้วยไม้กับการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรแต่ละชนิด หรือให้เป็นไปตามคำแนะนำของหน่วยงานราชการ
- 3.2.8 วัตถุอันตรายที่ยังคงเหลืออยู่ในภาชนะบรรจุซึ่งใช้ไม่หมดในคราวเดียว ต้องปิดให้สนิทและเก็บในสถานที่เก็บวัตถุอันตรายทางการเกษตร หากมีการเปลี่ยนถ่ายภาชนะบรรจุต้องระบุข้อมูลให้ครบถ้วนถูกต้อง
- 3.2.9 ภาชนะบรรจุวัตถุอันตรายทางการเกษตรหรือภาชนะบรรจุสารเคมีที่ใช้หมดหรือไม่ใช้แล้ว ควรทำลายเพื่อป้องกันการนำกลับมาใช้หรือกำจัดด้วยวิธีที่ถูกต้องตามข้อกำหนดหรือคำแนะนำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

### 3.3 การบริหารจัดการศัตรูพืช

- มีมาตรการป้องกันการเข้ามาของศัตรูพืชภายในสวนกล้วยไม้ หากพบศัตรูพืชให้กำจัดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและลดการใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเท่าที่จำเป็น เพื่อลดความเสี่ยงจากการเข้าทำลายของศัตรูพืช โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค ผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งแวดล้อม
- 3.3.1 ต้องทำความสะอาดหรือฆ่าเชื้อวัสดุปลูกและภาชนะที่ใช้ปลูกกล้วยไม้ก่อนการใช้งาน
- 3.3.2 ควรกำจัดวัชพืชและพืชอื่นที่ไม่ต้องการออกจากสวนกล้วยไม้ และบริเวณโดยรอบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งอาศัยของศัตรูพืชและพาหะของศัตรูพืช
- 3.3.3 ต้องสำรวจและเฝ้าระวังการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่มีผลต่อกล้วยไม้หากตรวจพบศัตรูพืชให้กำจัด
- 3.3.4 ควรจัดการศัตรูพืชด้วยวิธีการที่เหมาะสม และใช้วัตถุอันตรายทางการเกษตรเท่าที่จำเป็น

- 3.3.5 ควรกำจัดส่วนของกล้วยไม้ที่ถูกศัตรูพืชทำลายหรือเป็นโรคออกจากสวนกล้วยไม้ และให้มีการจัดการหรือทำลายด้วยวิธีที่สามารถป้องกันการแพร่ระบาด

### 3.4 การบำรุงรักษาและการสุขาภิบาล

มีการจัดทำแผนการบำรุงรักษา และการทำความสะอาดในสวนกล้วยไม้ รวมถึงมีการดูแลรักษา ซ่อมแซมเรือนเพาะปลูก เครื่องมือและอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ และเฝ้าอำนวยความสะดวกการดำเนินงานด้านสุขาภิบาล รวมทั้งมีการจัดการของเสียที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างสุขลักษณะที่ดีของสวนกล้วยไม้ ลดความเสี่ยงของการเป็นแหล่งสะสมของศัตรูพืช และความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

- 3.4.1 ต้องมีแผนการบำรุงรักษาและการทำความสะอาดที่ระบุวิธีการดำเนินงาน ความถี่ในการปฏิบัติงาน รวมถึงผู้รับผิดชอบ
- 3.4.2 ควรดูแลรักษา ซ่อมแซม เรือนเพาะปลูก และเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้อย่างสม่ำเสมอ ตามแผนการบำรุงรักษา เพื่อให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์
- 3.4.3 ต้องมีการรักษาความสะอาดเรือนเพาะปลูกทั้งภายในและบริเวณโดยรอบ
- 3.4.4 ต้องทำความสะอาดหรือฆ่าเชื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ ตามแผนการทำความสะอาดที่กำหนดไว้
- 3.4.5 ต้องจัดพื้นที่สำหรับกำจัดของเสีย เศษซากพืชที่เสียหายจากศัตรูพืช วัสดุปลูก และวัสดุเหลือใช้ โดยให้อยู่ห่างจากบริเวณโดยรอบเรือนเพาะปลูกในระยะที่เหมาะสม และเป็นพื้นที่มิดชิด เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของศัตรูพืช
- 3.4.6 ควรจัดการขยะและของเสียที่เหลือจากการผลิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม เช่น การนำกลับมาแปรรูปใหม่ ใช้ซ้ำ หรือใช้ประโยชน์อื่น ๆ

### 3.5 การจัดการการผลิต

มีการจัดการการผลิตที่ดีในสวนกล้วยไม้รวมถึงการจัดการปัจจัยการผลิต เพื่อให้การปฏิบัติงานภายในสวนกล้วยไม้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ได้กล้วยไม้ที่มีคุณภาพ ปลอดภัยศัตรูพืช โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยต่อผู้บริโภคกรณีจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป

- 3.5.1 ต้องคัดเลือกต้นพันธุ์กล้วยไม้ที่มีคุณภาพ ตรงตามพันธุ์ที่ต้องการ ปลอดภัยศัตรูพืช ทราบแหล่งที่มาที่ชัดเจนและตรวจสอบได้
- 3.5.2 ควรตรวจสอบการปนเปื้อนของศัตรูพืชก่อนนำต้นพันธุ์กล้วยไม้เข้ามาในสวนกล้วยไม้
- 3.5.3 ต้องใช้วัสดุปลูกที่ไม่ปนเปื้อนศัตรูพืช
- 3.5.4 น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิตต้องมาจากแหล่งน้ำที่ไม่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนจากศัตรูพืชหรือสิ่งสร้างความเสียหายกับกล้วยไม้ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภคกรณีจำหน่ายเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป หรือต้องผ่านการจัดการเพื่อลดความเสี่ยงก่อนนำมาใช้
- 3.5.5 ต้องใช้ปุ๋ยที่ขึ้นทะเบียนกับกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- 3.5.6 ผู้เก็บเกี่ยวกล้วยไม้ต้องปฏิบัติงานเก็บเกี่ยว วางพัก ขนย้าย ด้วยความระมัดระวังต่อคุณภาพกล้วยไม้
- 3.5.7 จุดวางพักผลผลิตกล้วยไม้ในเรือนเพาะปลูกควรมีภาชนะที่สะอาดรองรับ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนจากศัตรูพืช เศษดิน และสิ่งปฏิกูล รวมทั้งควรอยู่ในบริเวณที่มีการป้องกันผลกระทบจากความร้อน แสงแดด ละอองน้ำ และลมแรง
- 3.5.8 จุดวางผลผลิตกล้วยไม้ขณะรอการคัดแยกหรือจัดเตรียมก่อนการบรรจุ ควรมีโต๊ะหรือภาชนะหรือราวแขวนที่สะอาด และมีการป้องกันการกลับเข้ามาปนเปื้อนจากศัตรูพืช รวมทั้งควรอยู่ในบริเวณที่มีการป้องกันผลกระทบจากความร้อน แสงแดด ละอองน้ำ และลมแรง
- 3.5.9 กรณีต้นกล้วยไม้ ควรมีการพักหรือเตรียมต้นก่อนการบรรจุเพื่อป้องกันความเสียหายขณะขนส่ง เนื่องจากความชื้นจากต้นกล้วยไม้และวัสดุปลูก (ถ้ามี) หรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า
- 3.5.10 กรณีดอกกล้วยไม้และลำต้นกล้วยไม้ที่นำไปเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป หากมีการลดความชื้น ต้องมีการจัดการอย่างถูกสุขลักษณะและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อคุณภาพ ทั้งนี้ ข้อกำหนดเรื่องความชื้นให้เป็นไปตามข้อกำหนดของคู่ค้า
- 3.5.11 ภาชนะบรรจุที่นำมาใช้ต้องสะอาด ปลอดภัยจากศัตรูพืช แข็งแรง สามารถป้องกันกล้วยไม้ไม่ให้เกิดความเสียหาย และสามารถป้องกันการเข้าทำลายของศัตรูพืชที่เป็นไปตามข้อกำหนดของคู่ค้า

### 3.6 บุคลากร

ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง และมีความรู้เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคล สามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและลดข้อผิดพลาดที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อคุณภาพกล้วยไม้ การปนเปื้อนของศัตรูพืช และความปลอดภัยของผู้บริโภค กรณีจำเป็นวัตถุดิบเพื่อการแปรรูป รวมถึงการใช้แรงงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

- 3.6.1 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมสุขลักษณะส่วนบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกสุขลักษณะ
- 3.6.2 ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมอย่างเหมาะสมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3.6.3 ควรมีบุคลากรที่มีความรู้หรือได้รับการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
- 3.6.4 ต้องมีการดูแลสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน
- 3.6.5 กรณีเป็นแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางและมีใบอนุญาตทำงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 3.6.6 การใช้แรงงานเด็กต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

### 3.7 การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ

มีบันทึกข้อมูลที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพของการวางแผนการผลิต เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพและเพิ่มผลผลิต รวมทั้งเป็นหลักฐานที่ใช้ในการตรวจรับรองและตามสอบได้

- 3.7.1 ต้องมีบันทึกข้อมูลที่เป็นปัจจุบันของการผลิตในแต่ละรอบ เพื่อให้สามารถตรวจรับรองและตามสอบสินค้าได้

บันทึกข้อมูล ได้แก่

- 1) บัญชีรายชื่อวัตถุอันตรายทางการเกษตร (ข้อ 3.2.1)
- 2) มาตรการป้องกันการเข้ามาของศัตรูพืชภายในสวนกล้วยไม้ (ข้อ 3.3)
- 3) การสำรวจและเฝ้าระวังการเข้าทำลายของศัตรูพืชและการกำจัด (ข้อ 3.3.3)
- 4) การปฏิบัติตามแผนการบำรุงรักษาและการทำความสะอาด (ข้อ 3.4.1)
- 5) แหล่งที่มาของต้นพันธุ์กล้วยไม้ (ข้อ 3.5.2)
- 6) ประวัติการฝึกอบรมของบุคลากร (ถ้ามี) (ข้อ 3.6.1 ข้อ 3.6.2 และข้อ 3.6.3)

3.7.2 ต้องเก็บรักษาบันทึกข้อมูลไม่น้อยกว่า 3 ปี

3.7.3 ควรทบทวนการปฏิบัติงานด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือทบทวนบันทึกข้อมูลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้มั่นใจในกระบวนการผลิตและปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงเก็บบันทึกข้อมูลการทบทวนและแก้ไขไว้

## ภาคผนวก ก

(ให้ไว้เป็นข้อมูล)

### ข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้

ข้อเสนอแนะการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกล้วยไม้นี้ เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากข้อกำหนดของมาตรฐานใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาและปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้ได้ต้นกล้วยไม้ ดอกกล้วยไม้ และลำต้นกล้วยไม้ ที่ปลอดภัย มีคุณภาพ ปลอดภัยต่อรัฐฯ โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม รวมถึงสุขภาพและสวัสดิภาพของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อกำหนด	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
ข้อ 3.4 การบำรุงรักษาและการสุขาภิบาล	จำกัดการเข้าออกเรือนเพาะปลูกสำหรับบุคคลภายนอก เพื่อลดโอกาสเข้ามาแพร่ระบาดของศัตรูพืช
ข้อ 3.5 การจัดการการผลิต	มีแผนการผลิตเพื่อควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต
	มีวิธีการจัดการน้ำเพื่อลดการสูญเสียและลดการปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ
	ใช้ปุ๋ยให้เหมาะสมในอัตราตามคำแนะนำบนฉลาก คำแนะนำของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง
	การให้ปุ๋ยในระยะเก็บเกี่ยว ควรปฏิบัติอย่างระมัดระวังเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อดอกกล้วยไม้
	หากเกษตรกรทำปุ๋ยหมักใช้เองในฟาร์ม ควรผ่านกระบวนการหมักหรือย่อยสลายโดยสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้
	ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการเก็บเกี่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกล้วยไม้
	กรณีช่อดอกกล้วยไม้ ให้แยกกล้วยไม้ที่มีศัตรูพืชชอกและคัดแยกชั้นคุณภาพและขนาดของช่อดอกกล้วยไม้ตาม มกษ. 5001 หรือตามข้อกำหนดของคู่ค้า
	กรณีต้นกล้วยไม้ ดอกกล้วยไม้ดอกเดี่ยว และลำต้นกล้วยไม้ ให้แยกส่วนที่มีศัตรูพืชชอกและคัดแยกคุณภาพตามข้อกำหนดของคู่ค้า
ข้อ 3.6 บุคลากร	มีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสมแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น น้ำดื่ม ที่พักระหว่างปฏิบัติงาน
	หากเป็นไปได้ ให้มีหนังสือสัญญาจ้างงาน
ข้อ 3.7 การบันทึกข้อมูลและการตามสอบ	ข้อมูลที่แนะนำให้บันทึกเพิ่มเติม ได้แก่ การปฏิบัติตามแผนการผลิต เพื่อควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต ข้อมูลผู้รับซื้อ